

به بهانه بزرگداشت خواجه نصیرالدین طوسی

پنجم اسفند روز بزرگداشت خواجه نصیرالدین طوسی ریاضیدان بزرگ سرزمین پارس است؛ او که در طول عمر خویش در راه پیشرفت علمی کشور کوشش های فراوانی کرد و با آثار ماندگارش مسیر یادگیری علوم و فنون را برای جویندگان علم و دانش هموار ساخت.

پنجم اسفند روز بزرگداشت خواجه نصیرالدین طوسی ریاضیدان بزرگ سرزمین پارس است؛ او که در طول عمر خویش در راه پیشرفت علمی کشور کوشش های فراوانی کرد و با آثار ماندگارش مسیر یادگیری علوم و فنون را برای جویندگان علم و دانش هموار ساخت.

محمد بن حسن جهرودی طوسی مشهور به خواجه نصیرالدین طوسی از سرشناس ترین و با نفوذترین چهره های تاریخ اسلام در پنجم اسفند 579 هجری خورشیدی در شهر طوس استان خراسان دیده به جهان گشود.

این انسان فرهیخته، علوم دینی و علوم عملی را از پدرش شیخ وجیه الدین محمد بن حسن آموخت و پس از آن برای فراگیری ریاضی، حکمت و منطق به نزد نورالدین علی بن محمد شیعی از دانشمندان بنام آن زمان رفت.

خواجه نصیرالدین طوسی، ریاضی را از کمال الدین محمد حاسب که از دانشوران نامی این علم بود، فراگرفت و علوم رجال، درایه و حدیث را از نصیرالدین عبدالله بن حمزه آموخت.

پس از مدتی به سفارش عبدالله بن حمزه راهی نیشابور شد و در آنجا در مجلس درس عطار نیشابوری استاد مشهور شعر و ادب فارسی حضور یافت. خواجه نصیرالدین طوسی پس از کسب دانش بسیار به ری، اصفهان و قم رفت و از وجود دانشمندان صاحب نام این شهرها نیز بهره های فراوانی برد.

وی به منظور یادگیری علم فقه راهی عراق شد و این دانش را نزد معین الدین سالم بن بدران مصری مازنی آموخت و توانست اجازه ی نقل روایت را از وی دریافت کند. این ریاضیدان ایرانی با فراگیری حکمت، نجوم و ریاضی از علامه حلی و کمال الدین موصلی دانش بی پایان خویش را کامل ساخت و از آنجا به دیار خویش خراسان بازگشت.

خواجه نصیرالدین طوسی با برپایی رصدخانه مراغه از مشهورترین رصدخانه های دنیای اسلام توانست نام خویش را جاودان سازد و خدمت بزرگی را به جامعه ی خویش کند. این فیلسوف گرانقدر، به فلسفه ی مشاء روحی دوباره بخشید و در این زمینه مجموعه ی آرا و دیدگاه های کلامی شیعه را در کتاب تجرید الاعتقاد گردآوری کرد. همچنین وی یکی از گسترش دهندگان علم مثلثات است که در قرن 16 میلادی کتاب های مثلثات او به زبان فرانسه ترجمه شد.

این دانشمند بزرگ ایران زمین در طول عمر خویش بیش از 190 کتاب و رساله ی علمی در زمینه های گوناگون به رشته تحریر درآورد که بیشتر آنها به زبان عربی است. از میان اثرهای ماندگار وی می توان به تجریدالاعتقاد، شرح اشارت بوعلی سینا، قواعد العقاید، اخلاق ناصری یا اخلاق طوسی، آغاز و انجام، تحریر مجسطی، تحریر اقلیدس، تجریدالمنطق، اساس الاقتباس، زیج ایلخانی، آداب البحث، آداب المتعلمین، روضةالقلوب و اثبات بقاء نفس اشاره کرد.

از دیگر یادگارهای ماندگار خواجه نصرالدین طوسی تجرید الهندسه، اثبات جوهر، جامع الحساب، اثبات عقل، جام گیتی نما، اثبات واجب الوجود، الجبر و الاختیار، استخراج تقویم، خلافت نامه، اختیارات نجوم، رساله در کلیات طب، ایام و لیالی، علم المثلث، الاعتقادات، شرح اصول کافی و کتاب الکمل به شمار می رود.

این اندیشمند بزرگ همچنین شعرهای زیبایی به زبان فارسی و عربی سروده است.

این ریاضیدان بنام با تربیت و پرورش شاگردان بزرگی همچون قطب الدین شیرازی، علامه حلی، ابن فوطی، ابن هیثم بحرانی و سید رکن الدین استرآبادی خدمت مهم و شایانی را به دانش این مرز و بوم کرد.

سرانجام خواجه نصیرالدین طوسی دانشمند پرآوازه ی ایران زمین پس از سال ها تلاش در راه گسترش علم و دانش در این گیتی پهناور در 11 تیر 653 هجری خورشیدی در شهر بغداد دیده از جهان فرو بست و به دیدار حق شتافت. در ایران به پاس خدمات شایسته و ارزنده ی این ریاضیدان فرهیخته، پنجم اسفند را روز بزرگداشت خواجه نصیرالدین طوسی نام نهادند و به دلیل خدمات مهم وی در زمینه علوم فنی و مهندسی این تاریخ روز مهندسی نام گرفت تا بهانه ای باشد، برای پاسداشت مهندسان پرتوان این مرزوبوم که با تلاش و کوشش فراوان در راه پیشرفت این دیار کهن گام بر می دارند.

با الهام از: کتاب خواجه نصیرالدین طوسی و نقش او در گسترش تشیع و حفظ آثار اسلامی